

Resultatpræsentation

KLIMAADFÆRD OG KLIMA- HOLDNINGER BLANDT DANSKERNE

Resultater fra surveyundersøgelse af danskernes værdier, holdninger og handlinger på klimaområdet.

Undersøgelsen er gennemført i forbindelse med forskningsprojektet 'The Value-Action Gap in Denmark', Institut for Statskundskab, Københavns Universitet

APRIL 2016

Forfattere Theresa Scavenius & Malene Lindberg, Institut for Statskundskab, Københavns Universitet.

Støttet af Det Samfundsvidenskabelige Fakultet (KU), Institut for Statskundskab (KU) samt Velux Fonden.

SAMMENFATNING

Hovedresultaterne af undersøgelsen er:

ADFÆRD OG BARRIERER

- **Danskerne handler grønt - især når det er let at inkorporere i hverdagen.** 83% af danskerne har foretaget grønne handlinger i løbet af det seneste halve år. Hovedparten af danskere foretager jævnligt grønne handlinger i hjemmet (63%), mens en tredjedel har grønne transportvaner. Mange prioriterer også klima og miljø hensyn i forbindelse med forbrug.
- **Danskerne løber ind i mange barrierer, når de vil handle grønt.** 50% peger på, at det ikke altid er let at afgøre, hvilket handlealternativ der er grønnest. 48% peger på, at de har oplevet økonomiske barrierer i forhold til grønne valg.
- **Danskerne vil gerne have en grønnere livsstil, end de har i dag.** 73% af danskerne ønsker en grønnere livsstil, men oplever at være 'låst fast' i handlemønstre, der er mindre grønne end de ønsker.

BEKYMRING OG ANSVAR

- **Danskerne er ikke klimaskeptikere – befolkningen er i høj grad bekymrede for klimaudfordringer.** 68% af danskerne mener, at klimaforandringer enten er den største eller en af de tre største udfordringer, vi som samfund står overfor i dag.
- **Danskerne placerer først og fremmest ansvaret for at håndtere klimaforandringer hos de globale politiske institutioner.** 72% peger på FN/ Verdens ledere som ansvarlige. Men danskerne holder også i høj grad sig selv ansvarlige. 60% mener, de personligt har et ansvar for klimaet.
- **Danskerne mener ikke, at de politiske organer lever op til deres ansvar på klimaområdet.** Kun 1% mener, at folketinget lever op til dets ansvar i dag. 2% mener, at FN/verdens ledere lever op til deres ansvar, mens 3% mener, at EU lever op til klimaansvaret.

KLIMAPOLITISKE TILTAG

- **Danskerne ønsker, at de danske politikere skal implementere tiltag for at begrænse klimaudfordringer.** 63% mener, at man skal investere mere i grønne energikilder, mens 60% synes, det skal være mere økonomisk fordelagtigt at have en grøn adfærd, og 41% vil støtte klimaforskning.
- **Over halvdelen af alle partiers vælgere støtter op om klimatiltag.** Over 50% af alle partiers vælgere støtter op om investeringer i grøn energi og tiltag, der gør det mere økonomisk fordelagtigt at handle grønt. Uanset hvilket parti, vi ser på, ønsker et flertal af partiets vælgere at politikerne skal handle på disse områder.

INDHOLD

ADFÆRD OG BARRIERER

- 4 — DANSKERNES KLIMA- OG MILJØADFÆRD
- 5 — DANSKERNES LIVSSTILE
- 6 — ØNSKER OM EN GRØNNERE LIVSSTIL
- 7 — BARRIERER FOR GRØN ADFÆRD

KLIMABEKYMRING OG ANSVAR

- 8 — KLIMABEKYMRING
- 9 — ANSVAR FOR HÅNDBLING AF KLIMAFORANDRINGER
- 10 — ANSVAR OG HANDLING

KLIMAPOLITISKE TILTAG

- 11 — OPBAKNING
- 12 — KLIMAPOLITISK OPBAKNING OG PARTISKEL
- 13 — BAGGRUND

ADFÆRD OG BARRIERER

DANSKERNES KLIMA- OG MILJØADFÆRD

Størstedelen af danskere handler grønt. De let tilgængelige handlingstyper hitter.

Grøn adfærd er udbredt blandt danskerne. Kun 17 % har i løbet af det seneste halve år haft en adfærd, som ikke tager miljø- og klimamæssige hensyn. Resten af befolkningen (83%) har haft grønne handlingsmønstre på ét eller flere af følgende områder:

HANDLINGSTYPE	HANDLINGSEKSEMPLER	UDBREDELSE
GRØN ADFÆRD I HJEMMET	<ul style="list-style-type: none"> — Affaldssortering — Spare på vand og varme 	63 %
MILJØVENLIG ADFÆRD IFT. DAGLIGVARER	<ul style="list-style-type: none"> — Gå efter økologiske varer — Gå efter varer med andre miljømærker 	29 %
KLIMAVENTLIG ADFÆRD IFT. DAGLIGVARER	<ul style="list-style-type: none"> — Gå efter lokalt producerede varer — Gå efter varer uden unødige emballage 	20 %
KLIMA- OG MILJØVENLIG ADFÆRD IFT. ØVRIGT FORBRUG	<ul style="list-style-type: none"> — Nedsætte forbrug — Se på energimærkning 	30 %
KLIMAAKTIVISTISK ADFÆRD	<ul style="list-style-type: none"> — Dele artikler på sociale medier — Påvirke familie og venner 	15 %
KLIMAVENTLIG TRANSPORTADFÆRD	<ul style="list-style-type: none"> — Undlade at tage bilen — Cykle og tage offentlig transport 	32 %
KLIMAVENTLIG ADFÆRD IFT. EKSTRAHVERDAGSLIGE AKTIVITETER	<ul style="list-style-type: none"> — Flyve mindre — Klimarenovationer i hjemmet 	10 %
KLIMAUVENTLIG ADFÆRD	<ul style="list-style-type: none"> — Hvis ingen af ovenstående 	17 %

Figur 1: Danskernes klimaadfærd. "Hvilke af disse udsagn passer på din adfærd i løbet af det sidste halve år?". Multiple choice. N=1006

Hovedparten af danskere (63%) har en grøn adfærd i hjemmet. Men også i forbindelse med transport og forbrug er grøn adfærd relativt udbredt. Her har næsten hver tredje klima- og miljøvenlige vaner. Generelt kan vi se, at de områder, hvor danskerne handler grønt, er dér, hvor grønne handlingsmuligheder er let tilgængelige, ikke har for mange økonomiske eller tidsmæssige omkostninger, og hvor det er nemt at inkorporere i hverdagen.

Mere end 4 ud af 5 danskerne har foretaget grønne handlinger inden for det seneste halve år. Danskerne har primært en grøn adfærd på områder, der er nemme at handle på. Grøn adfærd i hjemmet, fx affaldssortering, er den mest udbredte type af grøn adfærd.

DANSKERNES LIVSSTILE

Befolkningen er ikke skarpt opdelt i klimaskeptikere og økoentusiaster.

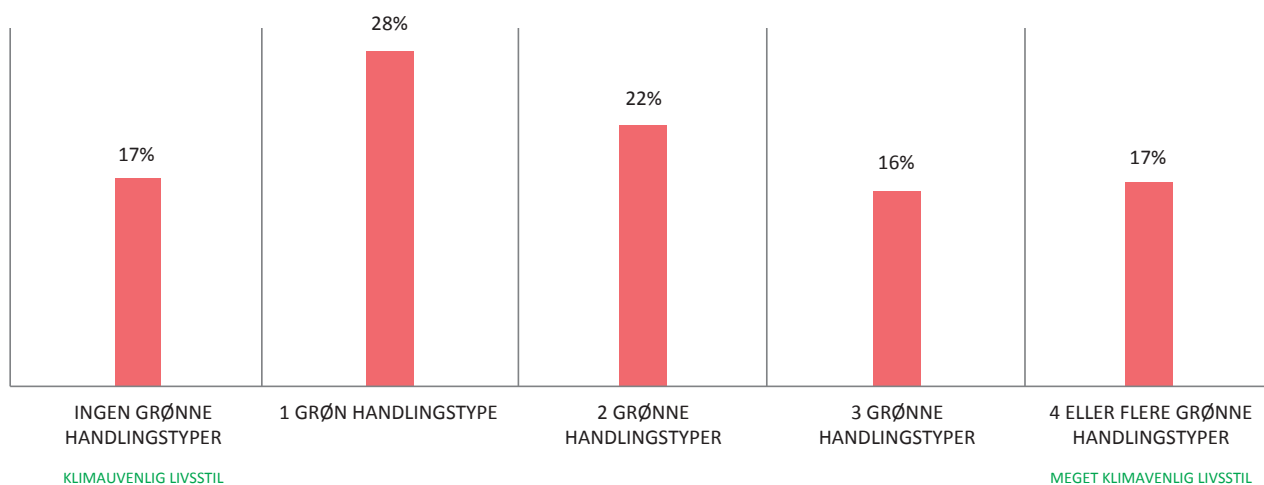
De fleste lever lidt grønt, nogle lidt mere.

Antallet af grønne handlingstyper, den enkelte dansker engagerer sig i, fortæller os noget om, hvor grønne livsstile danskerne har.

Der er stor spredning i befolkningen, men man kan ikke tale om, at danskerne kan deles skarpt op i klimaskeptikere og klimaentusiaster. Selvom 17% af befolkningen slet ikke har foretaget grønne handlinger i løbet af de seneste 6 måneder, og en tilsvarende andel af befolkningen har en meget grøn livsstil, placerer langt de fleste danskere sig et sted midt imellem.

Danskerne foretager grønne handlinger, men for mange er disse handlinger centreret omkring et eller to områder. Danskernes livsstile er med andre ord hverken decideret klimavenlige eller decideret klimauvenlige.

GRADEN AF GRØN LIVSSTIL BLANDT DANSKERNE

Figur 2: Grad af klimavenlig livsstil. Summering af grønne handlingstyper hos den enkelte dansker. N=1006

Der er spredning i, hvor grønne danskernes livsstile er. Når det kommer til livsstil, kan man i dansk sammenhæng ikke tale om enten/eller, men både/og. De fleste gør lidt, nogen gør lidt mere, mens færre gør intet eller rigtig meget.

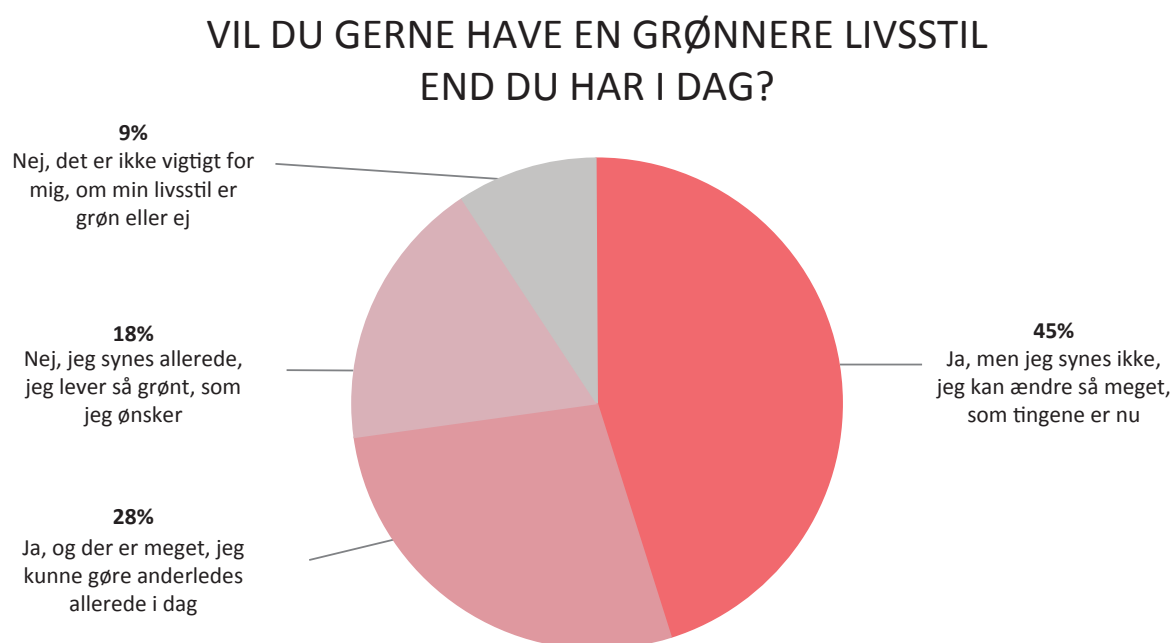
ØNSKER OM EN GRØNNERE LIVSSTIL

Danskerne er ikke ligeglade med klima- og miljøkonsekvenser af deres adfærd. Langt de fleste ønsker en grønnere livsstil, men mange føler sig låst fast

Kun 9% af danskerne er indifferente over for, hvorvidt deres livsstil er klima- og miljøvenlig eller ej.

Mindre end en femtedel (18%) af danskerne har i dag en livsstil, der er klima- og miljøvenlig i den udstrækning, de ønsker. Langt størstedelen af befolkningen (73%) vil gerne have en grønnere livsstil. Her er det påfaldende, at en stor andel ikke synes, at de kan ændre så meget, som tingene ser ud i dag. Langt færre, nemlig 28%, oplever, at de har mange handlingsalternativer tilgængelige, som de allerede i dag kan benytte sig af.

Størstedelen af danskerne har en livsstil, som er mindre miljø- og klimavenlig, end hvad de egentligt ønsker. Der er en diskrepans mellem omfanget af grønne handlinger og omfanget af grønne holdninger blandt danskerne.

Figur 3: Svarfordeling på spørgsmålet "Vil du gerne have en grønnere livsstil, end du har i dag?". N=1006.

Der er en udbredt lyst til at få en grønnere livsstil, end hvad danskerne har i dag. Aktuelt ser vi en kløft mellem omfanget af grønne holdninger og grønne handlinger i befolkningen.

Mange har en oplevelse af at være låst fast i ikke-klimavenlige livsstile og handlingsmønstre. Derfor ser vi et misforhold mellem værdier og adfærd på klimaområdet.

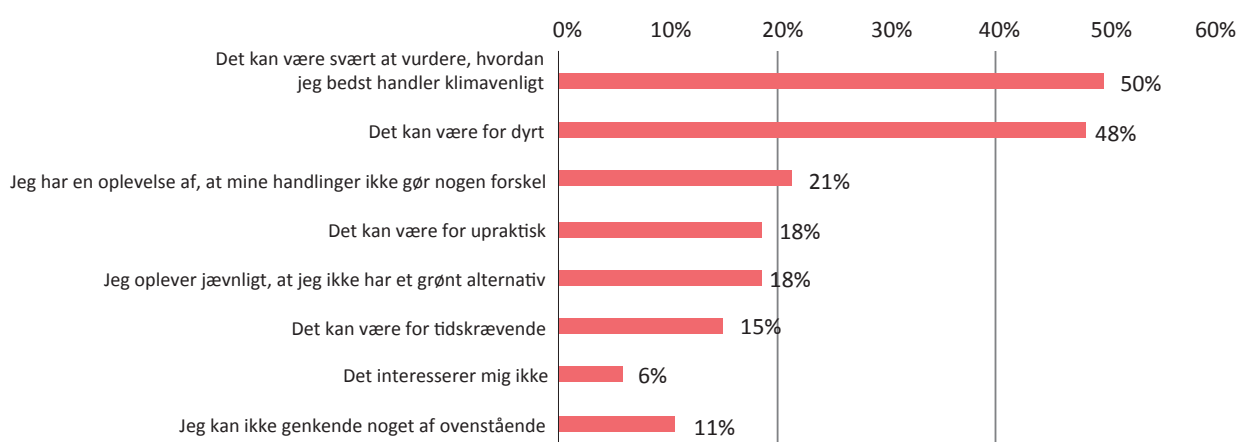
BARRIERER FOR GRØN ADFÆRD

Danskerne møder både videnskæssige, økonomiske og praktiske barrierer.

Samtidig har flere en oplevelse af ikke at gøre en forskel.

Danskerne løber ind i en række barrierer, der blokerer for grøn adfærd. Kun 11% har ikke oplevet at løbe ind i nogle af følgende barrierer:

BARRIERER FOR GRØN ADFÆRD

Figur 4: "Kan du genkende nogle af følgende oplevelser i forbindelse med at handle grønt?" N=1006

50% af danskerne peger på, at det kan være svært at afgøre hvilket handlingsalternativ, der er det mest klimavenlige. I mange tilfælde kræver det specialviden eller grundig research at træffe det klimavenlige valg. Næsten lige så mange (48%) har oplevet økonomiske barrierer i forhold til grønne valg, mens hhv. 15 og 18% oplever, at det grønne valg ofte vil være for tidskrævende og upraktisk. 21% har en oplevelse af, at deres handlinger ikke gør en forskel i den større sammenhæng, og den følelse blokerer for handling.

Kun 11% af danskerne er ikke løbet ind i nogle af disse handlingsbarrierer. Endnu færre, kun 6%, angiver mangel på interesse som årsag til mangel på grønne handlinger.

Danskerne er ikke uinteresserede i at handle og leve klimavenligt. Men en række videnskæssige, økonomiske, praktiske og tidsmæssige barrierer blokerer for grøn adfærd.

En oplevelse af, at den enkeltes handlinger ikke gør en forskel i det store billede, dæmper også danskernes lyst til at handle klima- og miljøvenligt.

KLIMABEKYMRING OG ANSVAR

KLIMABEKYMRING

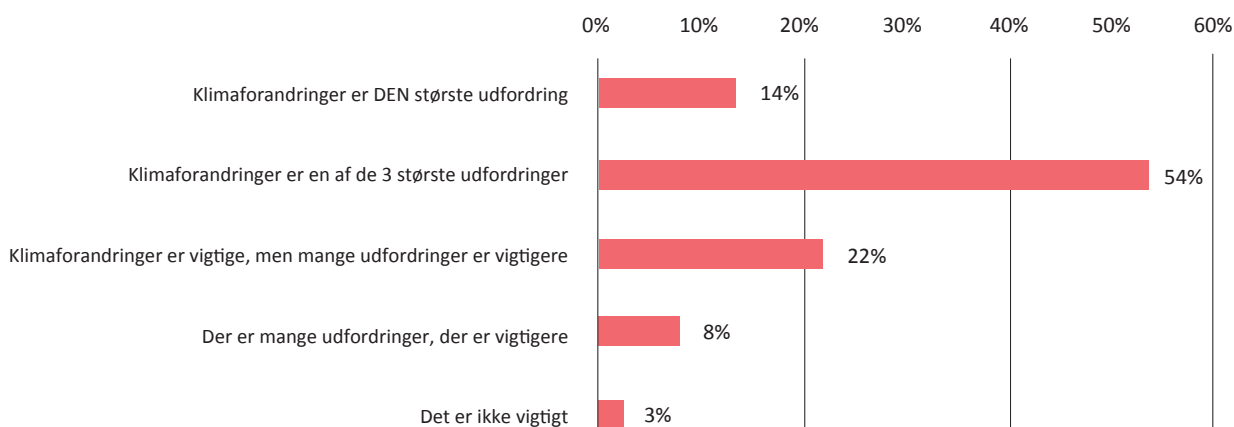
Danskerne er ikke klimaskeptikere.

De er alarmerede og prioriterer klimaudfordringen højt.

Majoriteten af den danske befolkning mener, at klimaudfordringer er blandt de største udfordringer, vi som samfund står overfor i dag. 14% af danskerne mener, at klimaforandringer er den største udfordring, vi står overfor i dag, mens 54% ser det som én af de tre vigtigste forhold, vi som samfund skal tackle.

30% af danskerne kan i mere eller mindre grad se vigtigheden af klimaforandringer, men synes, at mange andre udfordringer er vigtigere. Kun 3% synes ikke, klimaforandringer er vigtige. Den klimaskepsis, som vi ser andre steder i verden, præger altså ikke danskerne.

HVOR STOR EN UDFORDRING ER KLIMAFORANDRINGER?

Figur 5: Klimaforandringer i relation til andre samfundsmæssige udfordringer. N=1006

Danskerne ser klimaforandringer som en stor og alvorlig samfundsmæssig udfordring, der er blandt de største udfordringer, vi som samfund står over for i dag.

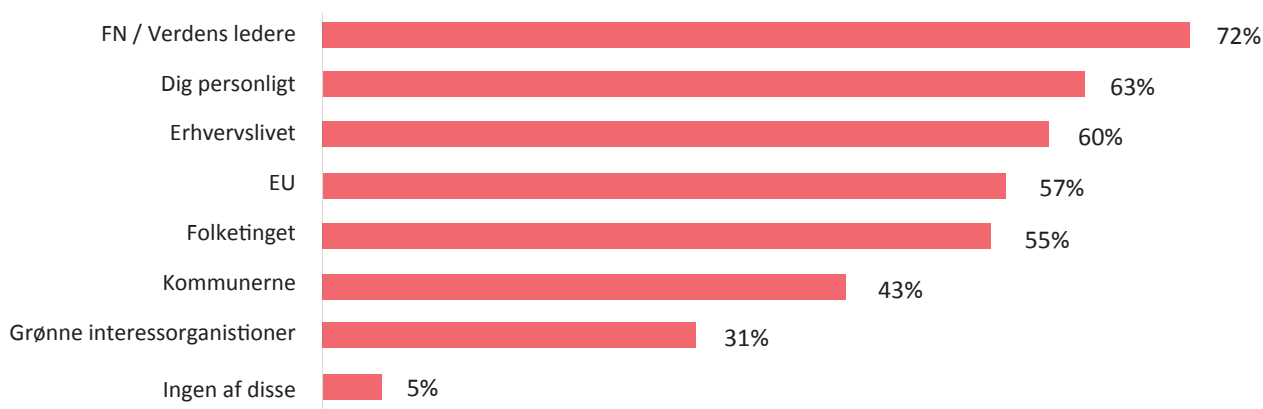
Årsagen til, at vi i Danmark ikke er mere klimavenlige, end vi er, skal altså ikke findes i en mangel på klimabekymring i befolkningen.

ANSVAR FOR HÅNDTERING AF KLIMAFORANDRINGER

*De globale institutioner topper listen.
Det er dem, danskerne holder mest ansvarlige for at håndtere klimaforandringer.*

Danskerne holder både politiske og private aktører ansvarlige for at håndtere klimaforandringer.

HVEM HAR ET ANSVAR FOR AT HÅNDTERE KLIMAFORANDRINGER?

Figur 6: Hvem har et ansvar for at håndtere klimaforandringer? N=1006

Et stort ansvar placeres hos de politiske organer. FN/Verdensledere topper listen som den institution, der holdes ansvarlig af flest danskere (72%). Mere end halvdelen af befolkningen peger på EU og Folketinget som ansvarlige organer (hhv. 57% og 55%). Færre danskere, nemlig 43%, peger på kommunerne som ansvarlige for at håndtere klimaudfordringen.

Den rækkefølge, de politiske organer tilskrives ansvar i, fortæller os, at danskerne ser klimaudfordringen som et globalt snarere end et lokalt anliggende. Der tegner sig et hierarki fra det globale niveau til de mere lokale organer. Danskerne ser klimaforandringer som et globalt problem, der først og fremmest skal håndteres af globale institutioner.

Danskerne føler endvidere i høj grad et personligt ansvar for udviklingen på klimaområdet. Også virksomheder holdes ansvarlige af 60% af befolkningen. Danskerne har altså en oplevelse af, at de selv må handle på klimaudfordringen, og at virksomheder også skal gå ind i klimakampen.

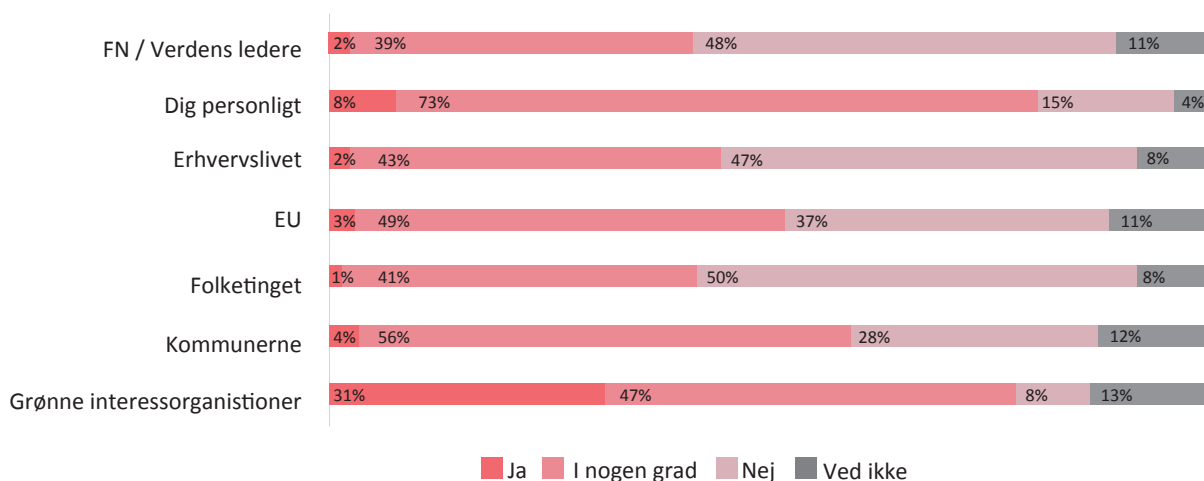
Danskerne oplever i høj grad et personligt ansvar, men placerer først og fremmest ansvaret for klimahåndtering på globalt politisk niveau.

ANSVAR OG HANDLING

Hverken politiske institutioner eller private aktører lever ifølge danskerne op til deres ansvar.

Danskerne er generelt uimponerede over både deres egen, erhvervslivets og de politiske institutioners indsats på klimaområdet. Alle aktører evalueres dårligt i undersøgelsen.

LEVER DE ANSVARLIGE AKTØRER OP TIL DERES ANSVAR I DAG?

Figur 7: "Lever de ansvarlige aktører op til deres ansvar i dag?". Kun de respondenter, der har udpeget aktører som ansvarshavende, har svaret. Svar og antal: "FN/Verdens ledere": N= 720; "Dig personligt": N=641, "Erhvervslivet": N=613; "EU": N=574; "Folketinget": N=562; "Kommunerne": N=441; "Grønne interesseorganisationer": N=316.

Kun 2% af danskerne mener, at de globale institutioner i form af FN og verdens ledere lever op til deres klimaansvar i dag. Hele 48% mener, at de globale institutioner svigter deres ansvar, mens 39% mener, ansvaret løftes i nogen grad. Det samme billede går igen i evalueringen af EU og Folketinget. Danskerne mener ikke, at hverken de globale, mellemstatslige eller danske politiske institutioner lever op til deres klimaansvar i dag.

Samme billede tegner sig for erhvervslivets klimaansvar.

Danskerne giver sig selv en lidt bedre anmeldelse. 73% af de danskere, som oplever et personligt ansvar for klimaforandringer, synes, at de i nogen grad lever op til deres ansvar. Det kunne skyldes, at danskerne mener, at de inden for de givne rammer gør en relativt god indsats.

Der er en generel og massiv utilfredshed med både politiske institutioner og private aktørers ansvarstagen på klimaområdet.

Danskerne evaluerer dog sig selv lidt pænere end de politiske institutioner, muligvis fordi man oplever at gøre en nogenlunde indsats inden for de rammer, man er givet.

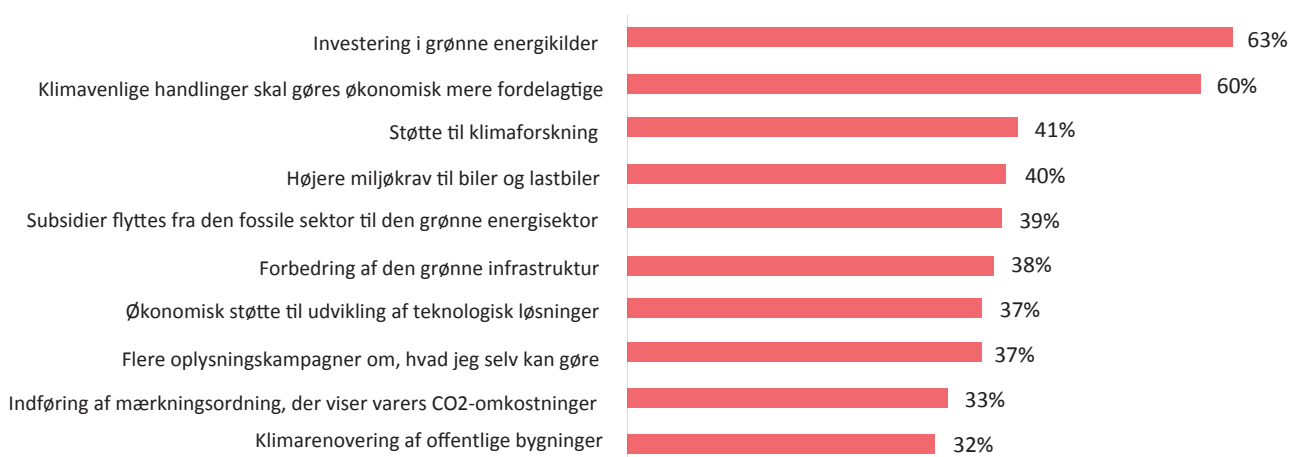
KLIMAPOLITISKE TILTAG

OPBAKNING

Der er bred opbakning til flere grønne tiltag – især energi- og økonomirettede initiativer.

Undersøgelsen finder, at der er bred opbakning til klimapolitiske tiltag.

OPBAKNING TIL KLIMAPOLITISKE TILTAG

Figur 8: "Hvilke tiltag, synes du, politikerne skal gøre for at begrænse klimaforandringer?" N=956

Især to tiltag skiller sig ud. Danskerne støtter massivt op om, at der foretages investeringer i grønne energikilder og at klimavenlige handlinger skal være mere økonomisk fordelagtige for den enkelte. Begge er tiltag, der vil gøre grøn livsførelse lettere for danskerne.

De øvrige politiske tiltag, som undersøgelsen har spurgt ind til, møder ikke helt så meget opbakning, men støttes dog af mellem hele 32% og 41%. Der er altså generelt forholdsvis bred opbakning til politiske forslag med grønt sigte.

Danskerne ønsker klimapolitiske tiltag fra politikerne. Der er massiv opbakning til investeringer i grøn energi og sænkning af de økonomiske omkostninger ved klimaadfærd.

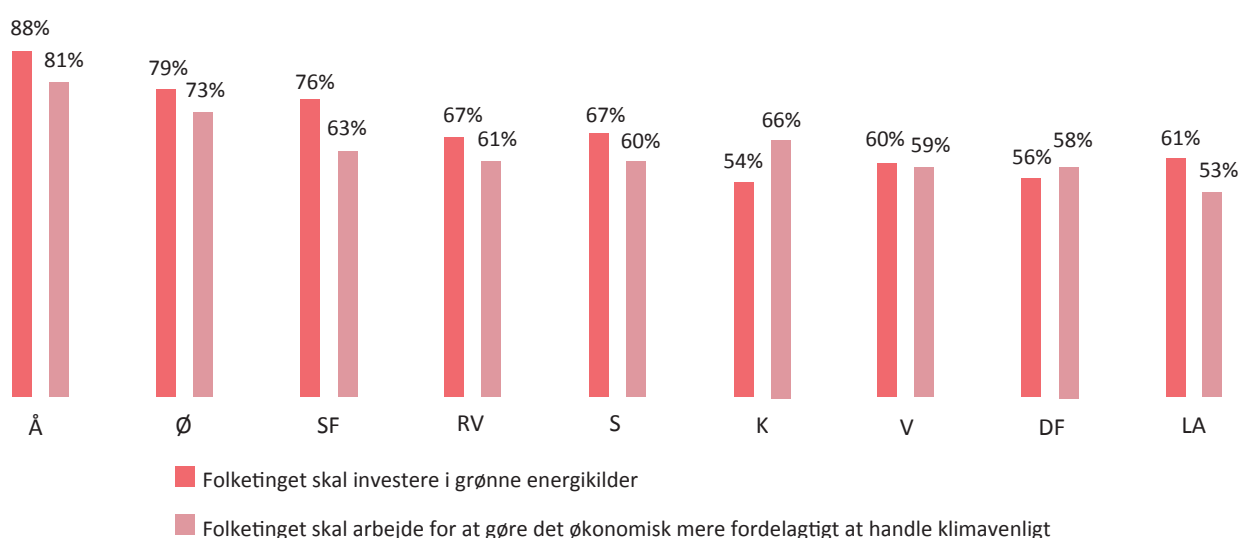
KLIMAPOLITISK OPBAKNING OG PARTISKELE

Den brede opbakning til klimatiltag går på tværs af partiskel

Et interessant fund er, at støtten til de grønne tiltag går på tværs af partipolitiske skel. Selv blandt danskere, der stemmer på partier uden en grøn profil, er opbakningen til grønne initiativer stor.

Her ser vi på opbakningen til de to mest populære tiltag fordelt efter hvilket parti, man stemte på ved seneste folketingsvalg:

KLIMATILTAG OG PARTITILHØRSFORHOLD

Figur 9: Danskernes opbakning til de to mest populære klimapolitiske tiltag fordelt efter hvilket parti, man stemte på ved sidste folketingsvalg. Kristendemokraterne er udeladt grundet meget få stemmer. N=941

Opbakningen er størst hos de grønne partiers vælgere. Alligevel er forskellene mellem fløjene mindre, end man kunne forvente. Begge tiltag får nemlig opbakning af over 50% af alle danske partiers vælgere – fra Alternativet over midten til Liberal Alliance.

Uanset hvilket dansk politisk parti, vi ser på, ønsker et flertal af partiets vælgere at politikerne skal handle på investeringer i grøn energi og skabelse af økonomiske fordele i relation til klimavenlige handlinger.

Årsagen til manglende klimapolitisk handling er altså ikke manglende opbakning blandt vælgerne. Størstedelen af selv de mere klimaskeptiske partiers vælgere bakker op om tiltagene.

BAGGRUND

Undersøgelsen er foretaget som internetbaseret panelundersøgelse af NORDSTAT for Institut for Statskundskab, Københavns Universitet i december 2015. I alt har 1006 danskere over 18 år deltaget. Svarprocenten er 42%. Data er vægtet iht. Danmarks Statistiks fordelinger.

Surveyundersøgelsen udgør også datagrundlag for en del af projektets forskningsartikler og formidlingsartikler.

LÆS MERE OM PROJEKTETS GRUNDLAG OG KONKLUSIONER HER

Scavenius, Theresa og Lindberg, Malene (2016): "Klimaresiliens: Fra handlingsunderskud til institutionsopbygning" i Slagmark (under udgivelse)

Scavenius, Theresa og Lindberg, Malene (2016): "Gå nye veje i klimakamoen" i Dagbladet Politiken d. 21. februar 2016

Scavenius, Theresa og Lindberg, Malene (2016): "Bolden er på Folketingets banehalvdel" på Videnskab.dk: <http://videnskab.dk/kultur-samfund/klimapolitik-bolden-er-pa-folketingets-banehalvdel>

Scavenius, Theresa (2015): "Tragedy of the Few", Res Publica 22(1) s. 53-65

Scavenius, Theresa & Rayner, Steve (2016): *Institutional Capacity for Climate Change Response*. Routledge Earthscan (under udgivelse).

Scavenius, Theresa & Lindberg, Malene (2016): "The Double Gap" (under udarbejdelse)

Grafisk design Katrine Bælum/
Jubilæum Grafik

2016